

1.BILJEŠKA O PISCU

Slavko Kolar je suvremeni hrvatski pisac i dramatik. Rođen je 1891. u Garešnici, a umro 1963. u Zagrebu. Po zanimanju je bio agronom pa je službovao u raznim krajevima Hrvatske. Sudjelovao je u II. svjetskom ratu, nakon kojeg se povukao u mirovinu. Najvažnija prozna djela su mu *Nasmijane pripovijesti*, *Ili jesmo – ili nismo*, *Mi smo za pravicu*, *Svoga tijela gospodar*, *Glavno da je kapa naglavi* i druga. Kroz svoje likove prikazuje socijalne i ekonomske odnose na selu, a probleme oslikava s blagom dozom humora. Pisao je također drame i filmske scenarije

2.MJESTO RADNJE : Zagorsko selo

VRIJEME RADNJE : Nepoznato

3.KRATAK SADRŽAJ

Uvod i početak :

U prvom dijelu priče upoznajemo Janicu i njenog muža te ostale stanovnike sela, saznajemo da je Janica rodila dijete. Marko Labudan je zaokupljen svime, samo ne svojom ženom. Također saznajemo podosta o svakodnevicu njihovog života.

Zaplet :

Kata i Mika Labudan, Janičini svekrva i svekar, tjeraju Janicu na rad neposredno nakon poroda. Uz teške poslove, njeno krhko zdravlje vremenom se sve više pogoršava dok na kraju nije više mogla iz kreveta. Nažalost, i dijete je umrlo. Marka se to nije odviše ticalo, jer je bio zaokupljen sastavljanjem nekakve patentne klopke. Želio je zadiviti svog šefa, gospodina nadšumara.

Vrhunac :

Cijelo je selo shvatilo kako Janici nema pomoći i pribojavali su se onog najgoreg. Iako su je sažaljevali, njena tragedija je većini bila samo teret. Marko i dalje nije obraćao mnogo pozornosti na nju. Na kraju je sirota Janica umrla.

Rasplet :

Janicu su pokopali, a već nakon 8 dana Marko je otišao na svadbu sina Tome Žugečića. Tamo se posvađao i potukao sa suseljanim te je uvrijeđen otišao svojoj kući. Tik pred svojim domom ugledao je Janičin lik. Zapravo, on je onako mamuran ugledao brezu koja ga je neodoljivo podsjećala na pokojnu ženu. U prvi mah ju je htio posjećiti, ali mu savjest nije dopustila da na taj način iskali svoj bijes. Njegova pokojna Janica tek je tada potakla Marka na razmišljanje o tome što je učinio i izgubio.

4.TEMA ove pripovjetke je život i običaji jedne seoske sredine prikazan kroz život obitelji Labudan

5.IDEJA ILI PORUKA :

Ova nam priča govori o ljudskim slabostima, o zaostalosti jedne seoske sredine, o praznovjerju. Pripovjetkom je pisac želio ukazati na nepravde prema čovjeku, na odnose među ljudima koji vladaju u jednoj takvoj primitivnoj sredini.

6.SOCIOLOŠKA KARAKTERIZACIJA SELA :

Cijela se radnja odvija u jednom zagorskom selu. Od glavnih likova, tu je obitelj Žugečić koja živi bogato i raskošno, donekle izolirano od ostalog sela. Tu je i obitelj Labudan, koja bi se prema svojim sociološkim karakteristikama mogla poistovijetiti s ostatkom sela. Naime, oni su siromašni i žive u oskudici. Rade i prehranjuju se onim što stvore dok za bogate Žugečiće uvijek radi netko drugi. Time nam pisac ukazuje na razlike među seljanima koje su na neki način i dovele do različitih odnosa među ljudima i različitog shvaćanja pravih vrijednosti u životu. Janica je potpuno drugačija od ostalih u obitelji. Ona je nježna, fina i krhka poput breze, ona se ne uklapa u grubu sredinu u kojoj živi.

“Spava i Jaga, žena drugog Mikinog sina koji je u vojsci. Nju stara Kata ne goni, jer ona tobože kućevne poslove obavlja, a u stvari njih dvije složno drže protiv Janice.”

“I nju je svekrva prije gnjavila, ali otkako je došla Janica, složile se njih dvije protiv Janice i postale prisne prijateljice.”, citat,str.161

“Studeno je u sobi, mada su sinoć dobro naložili onu veliku peć na kojoj se suše bezbrojni, komplicirano musavi obojci i teški opanci.”, citat, str. 161

“U sobi je tmurno i nekako kiselo. Možda od onog napoja uz peć ili od krompira i drača što se na peći kuha za svinje. Dva okanca, mutna i malena (toliko da glava nešto jačeg kalibra ne može kroz njih), propuštaju malo svjetla.”, citat, str. 167

“Po zemljanom neravnom podu koprca se dvoje musave djece Janičine jetrve Jage.”, citat, str. 167

7. PSIHOLOŠKA I SOCIOLOŠKA KARAKTERIZACIJA MARKA LABUDANA

Marko Labudan je čovjek za kojeg bi se moglo reći da je bezdušan, ograničen i misli samo na sebe i vlastitu korist. Njegova se bezdušnost pokazuje u površnom i nezainteresiranom odnosu prema njegovoj ženi koja ga je istinski voljela. On se njome oženio samo da bi podigao svoj ugled kod onih koji su Janicu doživljavali kao izuzetnu osobu.

“Neki šumar, to jest sam gospodin nadšumar, Markov šef i bog bogova, kad je vidio Janicu još kao djevojku, sav se oduševio.

- To je cura! – Rekao je on. – Vidiš li kako je tanana, pa visoka, pa fina, kao breza! Upravo kao breza! Gotovo bih rekao; otmjena pojava!...”, citat, str. 161

“Bio je Marko čovjek služben, pa tako je valjda došlo te je izabrao baš Janicu za ženu. Da ugoditi nadšumaru i da se pogizda pred drugom gospodom!”, citat, str. 162

Njegova primitivnost i ograničenost u razmišljanju prikazana je kroz njegovo ulizivanje i nametanje bogatijima u selu i onima koji uživaju ugled u toj seoskoj sredini. Međutim, puno toga je uvjetovano njegovim odgojem, načinom života u kojem živi i time što je zapravo nemoćan i nesposoban da tu nešto promijeni. Tek ga smrt njegove Janice na kraju podsjeti koje su to istinske vrijednosti koje čovjek ima u životu.

“Lijepo ti je biti bolestan dva – tri dana, onako ko od šale, ali ležati četiri – pet tjedana na tvrdom krevetu, u neprestanoj i nepodnošljivoj žari, tako da se čovjeku pamet muti, kad utroba hoće od grčeva i boli da se iskida i izgori, e to je muka velika, jad golem! Pogotovu kad Marko kao da svega toga ne vidi.”, citat, str. 162

“Njegov sin Marko stajao je u suši, duboko zamišljen, mučeći se sastavljanjem nove klopke za hvatanje tvoraca. Bio je to “patent”, kojim je mislio iznenaditi gospodina nadšumara, a možda steći i mnogo para.

Marko nije pačao u domaće poslove, pa se tako nije izjavio niti da dovezu daske za lijes niti protiv toga. Njemu je bilo svejedno.”, citat, str. 163

Breza ostaje kao vječna uspomena na njegovu Janicu koju nije dovoljno cijenio i koja će ga navesti da se pokaje.

8. NAJZANIMLJIVIJE U ROMANU

Meni je najzanimljiviji dio pripovijetke prizor kad se Marko suočava s vizijom svoje Janice na povratku sa svadbe kod Žugečičevih.

“Najednom, kad je bio već pri izlazu iz šume, pa da udari na svoje Labudan – brdo, on zastade. Zaustavio se, ne od svoje volje, već preneražen, zgranut razrogačio oči, zaustavio dah.

Na pedeset koraka, prema samom kraju šume, stajala je sva u neko zlatno, prozirno, drhtavo tkanje odjevena njegova žena. Njegova pokojna Janica. Ona ista koju je pred osam dana sahranio.”, citat, str. 179

“Na obronku stajala je breza. Visoka, tanka i prava. Na njoj još nekoliko listića, žutih, crvenkastih, uvelih, zlatilo se na onom jutarnjem jesenskom suncu. Oko nje i iza nje stajala je šuma. Velike i snažne bukbe, čvornasti i grubi grabovi. Hlad i tišina.”, citat, str. 180

U ovom citatu breza ponajviše opisuje Janicu, s malo listova ljubavi i pažnje koja joj je pružana, visoka, vitka i krhka, okružena velikim i snažnim bukvama, velikim i snažnim ženama iz sela. Zbog toga je Marka ova breza toliko podsjećala na Janicu.

To je trenutak kada se Marko Labudan, ne samo suočava s uspomenom na Janicu, već i sa svojim vlastitim osobinama. Suočen je sa činjenicom da je do tada mislio da se može ponašati kako mu se prohtije i da može sve popraviti kad god želi. Sama činjenica da je bio pobijeden duhom svoje Janice probudila je u njemu savjest i pokazala mu sve njegove slabosti. On se povlači posramljen i utučen.

“Zaustavio se Marko pred brezom i pljunuo u dlavove. Posjeći će je da ga više ne sjeća sramote, da ga više ne plaši... Omjeri je krvavim okom, a ona stoji visoka, vitka i prava. Bezazleno mu se učini to fino, nježno drvo s bijelom, tankom, skoro svilenom korom. Tako je bila mila ta breza, tako fina i lijepa. Kao neka svetica ... Nije li to ipak njegova pokojnica,

Janica?

Zadrhta mu ruka i nemoćno se spusti. Okrenu se naglo Marko, ispane iz šume, pa udari kući.”,citat,str.181

“Marko je upravo dovršio svoju patentnu klopku i digao glavu kad je ugledao gdje se s njegove kućne strehe podigla bijela golubica. Podigla se i otrpnula naglo i nestala u mutnom jesenjskom nebu.

Kako u čitavu selu nitko nije imao bijelih golubova, Marko se odmah dosjetio što se dogodilo. Znao je on da je to bila dušica njegove Janice.”,citat,str.170

8.DOJAM

Ovo je jedna tragična priča. Ona duboko uranja u ponore ljudskih slabosti, ona pokazuje svu tragediju kako čovjek može poniziti sebe i druge. Ona istovremeno upozorava da je čovjek nemoćan ispraviti svoje pogreške ako dozvoli da mu vrijeme izmakne iz njegove kontrole. U ovom našem svijetu jedinstven primjer za to bio je život i smrt princeze Diane. Pripovjetka “Breza” me pomalo podsjetila na tu suvremenu tragediju. Dok je živjela, Diana je trpjela svakakva poniženja, nerazumijevanja i ogovaranja. Obitelj u koju je došla izolirala ju je zbog toga što je bila drugačija od njih, a to oni, opterećeni vlastitim ograničenjima, nisu mogli prihvatiti. Tek je njena smrt podsjetila čitav svijet, ali i njenu obitelj, na njenu istinsku vrijednost. Tako nas i ova pripovijetka “Breza” podsjeća na vječne istine o čovjeku i time dokazuje koliko je ova tema prisutna u svakom vremenu i svakoj sredini.

